

Zitting 1976–1977

14 179

Wijziging van de Vleeskeuringswet

Nr. 8

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 26 april 1977

De bijzondere commissie¹ die werd belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsontwerp, brengt daaromtrent als volgt verslag uit van haar voorlopige bevindingen.

Naar aanleiding van een oproep in de Nederlandse Staatscourant ontving de commissie een aantal commentaren op het wetsontwerp. Deze zijn voor belangstellenden op het secretariaat van de commissie ter inzage gelegd.

1. Inleiding

Hoewel zij het gecompliceerde en hier en daar netelige karakter van de problematiek onderkennen, constateerden de leden van de P.v.d.A.-fractie met enige teleurstelling dat de uitvoering van het medio 1974 aangekondigde voornemen tot wijziging van de Vleeskeuringswet meer dan twee jaar op zich had laten wachten. Het vraagstuk is, zo stelden zij, toch al ruim een decennium lang voorwerp van studie voor uiteenlopende commissies geweest, zij het wel met geleidelijk zich wijzigende conclusies ten aanzien van de te treffen maatregelen.

Deze leden konden – afgezien van nadere vragen en kanttekeningen – in hoofdzaak akkoord gaan met het uitgangspunt van het wetsvoorstel, dat de nadere keuring van vlees ingevolge de artikelen 8 en 50 van de vigerende Vleeskeuringswet een achterhaalde zaak is. Met de ondertekenaars achtten zij het in verband hiermee noodzakelijk dat waarborgen worden geschapen voor de hygiëne van het vleesvervoer, en voor het repressieve toezicht. Ook het scheppen van een stelsel van rijksfinanciering voor de vleeskeuring en het opleggen van een landelijke heffing voor dat doel hadden in beginsel hun instemming.

Hoewel de leden van de P.v.d.A.-fractie het stellig eveneens als een taak voor de Regering zagen om – in overleg met de lagere overheden, in het bijzonder met de direct betrokken gemeenten – de gewenste herstructurering van het openbare slachthuiswezen te bevorderen, wensten zij toch al met een vraagtekens te plaatsen bij de toereikendheid van het op dat punt voorgestelde instrumentarium (een tijdelijke rijksbijdrage in combinatie met een ongestuurd verlopend sanerings- en aanpassingsproces).

Bij kennisneming van het wetsontwerp hadden de leden van de P.v.d.A.-fractie zich meer in het algemeen afgevraagd of het – als gevolg van een op zichzelf wellicht begrijpelijke jarenlange fixatie van betrokken instanties op

¹ Samenstelling: Lamberts (PvdA), Tuijnman (VVD), voorzitter, Tolman (CHU), Van Leeuwen (ARP), De Bekker (KVP), Krosse (KVP), Hutsche-maekers (KVP), Veder-Smit (VVD), Van Rossum (SGP), Dolman (PvdA), De Koning (ARP), Voortman (PvdA), Coppes (PPR), Beekmans (D'66), De Leeuw (CPN), De Boois (PvdA) en Koningh (DS'70).

de artikel 8-problematiek – niet te beperkt van opzet gebleven is. In het bijzonder dachten zij daarbij aan de eveneens gewenste verdergaande coördinatie, herafbakening en mogelijk zelfs integratie van de taken van de vleeskeuringsdiensten enerzijds en van de keuringsdiensten van waren anderzijds. Daarbij ging het naar hun mening niet alleen om een problematiek die naast die van het onderhavige wetsvoorstel valt te stellen. Juist ook bij een regeling van de thans aan de orde zijnde wijzigingen in de opzet van de vleeskeuring wordt men, zo stelden deze leden, onvermijdelijk daarmee geconfronteerd. Verderop in het verslag zouden zij uitvoeriger terugkomen op de ruimere context waarin de relatie tussen de beide keuringsinstanties naar hun mening had moeten worden gezien. Op deze plaats reeds wierpen de aan het woord zijnde leden de vraag op, waarom de ondertekenende bewindslieden niet wat meer overhoop gehaald hebben, nu zij zichzelf eenmaal toch een zo ruime voorbereidingstijd hebben gegund.

De leden van de fracties van K.V.P., A.R.P. en C.H.U. hadden met voldoening kennis genomen van het feit, dat de bewindslieden van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, van Landbouw en Visserij en van Binnenlandse Zaken gelukt is overeenstemming te bereiken over de wijziging van de Vleeskeuringswet welke beoogt deze uit 1919 daterende wet aan te passen aan de eisen van de moderne tijd. Zij hadden er begrip voor dat niet getracht is alle problemen op het gebied van de vleeskeuring tot een oplossing te brengen, daar zulks ongetwijfeld een nog veel langere tijd van voorbereiding zou hebben geëist, terwijl er toech dringend behoefte bestaat aan enkele wijzigingen. Met de betrokken bewindslieden waren de hier aan het woord zijnde leden het van harte eens, dat de nadere keuring op grond van de artikelen 8 en 50 van de vigerende wet gezien de gewijzigde omstandigheden nauwelijks meer zin heeft, integendeel veeleer een hygiënisch nadeel betekent en bovendien oorzaak is van onnodige moeilijkheden en kosten. Ook waren zij met de bewindslieden van oordeel dat deze situatie niet bijdraagt tot een vermindering van het aantal vleeskeuringsdiensten – thans nog meer dan 130 – terwijl schaalvergroting zowel uit hygiënisch standpunt alsook uit het oogpunt van de efficiënte werking ten zeerste gewenst is.

De leden van de V.V.D.-fractie merkten op dat zij er uiteraard mee ingenomen waren dat er nu – eindelijk – een wetsontwerp is ingediend waarin voorgesteld wordt om de nadere keuring van vlees ingevolge de artikelen 8 en 50 af te schaffen. Dat weerhield deze leden er niet van om nog eens te benadrukken dat huns inziens de indiening van dit wetsontwerp jaren te laat komt. Tot op zekere hoogte konden zij er wel begrip voor opbrengen dat er bij de voorbereiding van dit wetsontwerp vele en veelsoortige moeilijkheden moesten worden overwonnen maar anderzijds konden zij zeer goed aanvoelen dat men in kringen van de vleeshandel weinig waardering weet op te brengen voor de lange tijd dat men met de financiële gevolgen van een volkomen verouderde nadere keuring bleef opgescheept. Daar komt nog bij dat de Regering – niet in de laatste plaats als gevolg van jarenlange druk vanuit de Kamer – verscheidene malen een spoedige indiening van een wetsontwerp in het vooruitzicht had gesteld. Deze leden vertrouwen er dan ook op dat van de zijde van de Regering alles gedaan zal worden om de afkondiging van de wet te bespoedigen. Uiteraard blijft een goede en sluitende vleeskeuring noodzakelijk, zeker nu het aantal besmettingmogelijkheden als gevolg van steeds intensiever wordende internationale contacten nog voortdurend toeneemt.

Voor alle duidelijkheid wezen deze leden er op dat hun in de aan de commissie toegezonden commentaren nog vele punten waren opgevallen die in verband met de vleeskeuring van belang zijn. Zij wezen in dit verband op de commentaren van de Koninklijke Maatschappij voor Diergeneeskunde, van de VNG, van de Vereniging van Directeuren van Gemeentelijke Slachthuizen in Nederland, van de Inspecteur van de Volksgezondheid te Groningen, en op de nota's van het College van Directeuren van Keuringsdiensten van Wa-

ren in Nederland, en van het Bedrijfschap voor het Slagersbedrijf. Gezien de samenloop van verschillende aspecten van de vleeskeuring en de toekomst van de slachthuizen in Nederland zouden deze leden gaarne de mening van de Regering over de in het bijzonder hierboven genoemde commentaren willen vernemen.

De leden van de C.P.N.-fractie betuigden hun instemming met de strekking van het wetsontwerp. Elders in dit verslag zijn nog een aantal door hun gestelde vragen opgenomen.

De leden van de P.P.R.-fractie deelden de mening van de Regering dat de keuring en bewaking van vlees en vleeswaren op grond van de artikelen 8 en 50 van de Vleeskeuringswet onder de huidige omstandigheden niet meer noodzakelijk is en bovendien een snelle en efficiënte verdeling van vlees in de weg staan.

De leden behorend tot de S.G.P.-fractie hadden met voldoening kennisgenomen van de voorgestelde wetswijziging. Evenals de bewindslieden waren zij doordrongen van de wenselijkheid om de nadere keuringen, voorgeschreven in de artikelen 8 en 50 van de Vleeskeuringswet af te schaffen. De afschaffing als zodanig, waarop ook in het bijzonder door gemeentebesturen en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven bij voortdurend is aangedrongen, riep bij deze leden niet direct vragen op. Anders is het echter gesteld met de daarbij ter zake van de inrichting en financiering van de vleeskeuringsdiensten te stellen nieuwe regels, de voorgestelde tijdelijke bijdragergeling met het oog op de herstructurering van openbare slachthuizen en enkele andere wijzigingen. Licht het in het voornemen van de bewindslieden om de intrekking van artikel 8 op 1 januari 1978 te doen ingaan? Zijn zij niet met de aan het woord zijnde leden van mening dat het bedrijfsleven gebaat is met zekerheid op dit punt?

De leden van de G.P.V.-fractie konden instemmen met de strekking en de belangrijkste onderdelen van het wetsontwerp, in het bijzonder met de schrapping van artikel 8 van de Vleeskeuringswet. Zij onderschreven het door de bewindslieden gekozen uitgangspunt, dat de exploitatie van een slachthinrichting primair niet een taak is van de overheid en dat de scheiding van slachthuis en keuringsdienst daaruit voortvloeit.

2. Afschaffing van de nadere keuring op grond van artikel 8 en organisatie van de vleeskeuring.

De leden van de P.v.d.A.-fractie onderschreven in hoofdlijnen de in de memorie van toelichting gegeven motivering voor schrapping van artikel 8 en ontkoppeling van de vleeskeuring en het slachthuiswezen. Het was hun opgevallen dat daarbij ook met enige nadruk wordt gewezen op de noodzaak van schaalvergroting in de organisatie van de vleeskeuring ten einde de betrokken diensten in staat te stellen, de ontwikkelingen van het hygiënisch onderzoek te volgen en in toenemende mate snel de beschikking te krijgen over resultaten van laboratoriumonderzoek. In dit verband was bij de hier aan het woord zijnde leden de vraag gerezen, of de bewindslieden over aanwijzingen beschikken dat de vleeskeuring in het afgelopen decennium reeds geleidelijk aan kwalitatief onder de maat gebleven is als gevolg van structurele gebreken.

Belangrijker nog achtten de genoemde leden de vraag, of de door de bewindslieden – terecht – bepleite kwaliteit en efficiency van de vleeskeuring het niet noodzakelijk maken om in de huidige situatie te streven naar een verregaande integratie van de vleeskeuring en het warenwetonderzoek met betrekking tot vlees en vleeswaren, in het bijzonder ook op het vlak van de opzet, de toerusting en het gebruik van laboratoria.

Deze leden hadden met grote belangstelling kennis genomen van de brief waarin het College van Directeuren van Keuringsdiensten van Waren in Nederland heeft gereageerd op het wetsontwerp tot Wijziging van de Vleeskeuringswet. Zij beseften heel goed dat de daarin aan de orde gestelde problematiek, te weten de uitgesproken slechte taakafbakening en taakverdeling tussen de vleeskeuringsdiensten en de keuringsdiensten van waren, al veel langer en ook los van het onderhavige wetsvoorstel bestaat. Deze problematiek, op zich zelf al de moeite van een nieuwe aanpak waard, wordt – zo stelden deze leden – echter in de toekomst nog aanzienlijk verzaamd door de thans voorgestelde wijziging van artikel 19.

De leden van de P.v.d.A.-fractie wensten dan ook het oordeel van de bewindslieden te vernemen over de genoemde brief en de daarin gedane voorstellen. Vooruitlopend daarop wilden zij nu reeds als hun oordeel kenbaar maken dat vleeskeuringsdiensten slechts die taken behoren te vervullen, waarvoor een specifieke veterinaire kennis noodzakelijk is. Het kwam hun voor dat zodanige kennis niet vereist is in de fase van verwerking van vlees en vleeswaren; dáár zullen immers aspecten van algemene hygiëne en volksgezondheid doorslaggevend zijn voor de beoordeling.

De thans voorgestelde wetswijziging zou naar het oordeel van de aan het woord zijnde leden tot gevolg hebben dat de vleeskeuringsdiensten nog meer taken moeten uitvoeren, waarvoor juist de keuringsdiensten van waren goed zijn ingericht. Zij verwezen naar het rapport van de Werkgroep «Samenwerking Vleeskeuringsdiensten–Keuringsdiensten van Waren» van 31 mei 1976 dat een groot aantal nuttige suggesties bevat ten einde althans tot een betere taakafbakening te komen. Naar de mening van deze leden zou een dergelijke verbetering ten spoedigste tot stand moeten komen willen dublures in de keuringswerkzaamheden kunnen worden voorkomen.

Hoe beoordelen – zo vroegen zij – de bewindslieden het voorstel van de directeur van de Keuringsdienst van Waren te Zutphen om naast andere suggesties in artikel 19 op te nemen: «bewaarplaatsen ingericht voor het bewaren van vlees in hoeveelheden groter dan 100 kg»? Zij zouden gaarne vernemen of de ondertekenaars een zodanige toevoeging geschikt achten om te voorkomen dat beide soorten diensten elkaars werkerreinen nog meer zullen gaan overlappen. Een volledig samengaan van beide soorten diensten leek de leden van de P.v.d.A.-fractie overigens het nastreven waard. Gaarne vernamen zij ook een oordeel van de bewindslieden op dit punt. Licht het – zo vroegen zij – in de bedoeling om de eventueel beoogde integratie eveneens met kracht te bevorderen via een – overigens ook lang verbeide – herziening van de Warenwet?

De leden van de P.v.d.A.-fractie plaatsten enige vraagtekens bij het voorstellen om op termijn te komen tot een volledige centralisatie van de vleeskeuring bij het Rijk. Zij onderkenden daarbij wel degelijk met de bewindslieden de mogelijkheid dat op dit technisch-hygiënische terrein rijksuitvoering de gewenste eenheid en efficiëntie bevordert en gelijkheid van concurrentievoorwaarden schept. Hoewel zij op zich zelf ook weinig redenen zagen om op dit terrein regionale beleidsverschillen mogelijk te maken, vroegen zij zich toch af of een zodanige doelstelling in overeenstemming is met de door de Regering beoogde decentralisatie van rijkstaken. Een verdergaande, niet uitsluitend maar zeker ook financiële afweging van kosten en baten leek deze leden gewenst met het oog op een zorgvuldige weging van het beleidsvoornemen.

Mocht in het voortgezet gemeen overleg een keuze ten gunste van een Rijksvleeskeuringsdienst worden gedaan, dan rijzen – zo stelden de hier aan het woord zijnde leden – vragen als: is het realistisch om daarbij aan totstandkoming op een termijn van vijf jaren te denken, gezien de bij de thans gekozen weg te verwachten overgangsproblemen? Licht het dan niet meer voor de hand, via andere wegen naar een versnelling van het centralisatieproces te streven? Ontstaan er niet evenzeer problemen met betrekking tot de beoogde mogelijkheid van incidentele overgang van een (inter-)gemeentelijke vleeskeuringsdienst naar een provincie? Dreigt deze niet een nogal

rommelige gang van zaken in de hand te werken? Zal in verband hiermee ook geen wringing optreden met de te verwachten ontwikkelingen ten aanzien van de keuringsdiensten van waren?

De leden van de fracties van de K.V.P., A.R.P. en C.H.U. vroegen of het voor de Regering een uitgemaakte zaak is dat een Rijkskeuringsdienst de beste oplossing zou zijn. Welke plannen heeft de Regering met betrekking tot de Keuringsdienst van Waren? Dienen deze plannen niet parallel te lopen? Dient er overigens geen voorziening te worden getroffen in de wet, bepalende dat de ter uitvoering van de Vleeskeuringswet bestaande gemeenschappelijke regelingen binnen twee jaar na de inwerkingtreding van de Wet zijn beëindigd, zo vroegen deze leden.

Kunnen de bewindslieden verder uiteenzetten hoe de samenhang en de afgrenzing is tussen de Vleeskeuringswet en de Warenwet? Is er geen betere coördinatie denkbaar? Dezelfde vragen zouden deze leden gaarne beantwoord zien voor de Vleeskeuringsdiensten zelf en de Keuringsdiensten voor Waren. Zouden bij voorbeeld de laboratoria voor de Keuringsdiensten voor Waren niet ingeschakeld kunnen worden voor het onderzoek van vlees en vleeswaren zodat efficiënter gewerkt kan worden met middelen en mankracht?

In een later stadium zou naar de mening van deze leden kunnen worden gezien of de werkzaamheden van deze diensten en wellicht de diensten zelf geïntegreerd kunnen worden.

Hoewel de leden van de V.V.D.-fractie een aantal kanttekeningen wilden plaatsen bij de door de Regering voorgestelde ontwikkeling van de vleeskeuring, sprak een ontwikkeling in de richting van een rijkskeuring hun aan. Eenheid in de hygiënisch-technische uitvoering van de keuring alsmede grotere eenheid in de keuringstarieven zal – zeker in samenhang met een grotere efficiëntie in het keuringssysteem, maar ook het beschikbaar zijn van een optimale slachtcapaciteit, het bedrijfsleven en daarmee de consument ten goede kunnen komen.

Deze leden hadden begrepen dat de Regering bij de toekomstige reorganisatie van de vleeskeuringsdienst – naar analogie van de Keuringsdienst voor Waren – in een overgangsfase aan een provinciale keuringsdienst denkt. Wordt dit, als zo'n proef zou slagen, als een ontwikkeling naar een permanente provinciale dienst in alle provincies gezien?

In aansluiting hierop vroegen deze leden of toch min of meer serieus aan de mogelijkheid wordt gedacht om op den duur tot een nauwe samenwerking of mogelijk zelfs integratie van de vleeskeuring en de Keuringsdienst van Waren te komen. Deze leden verklaarden nogal geïmponeerd te zijn door de van verschillende zijden aangevoerde kostenvergelijking tussen beide diensten. Voor 1975 werd voor de Keuringsdienst van Waren een bedrag van f 39 mln. genoemd, voor de Vleeskeuringsdienst ca. f 93 mln. De voor de hand liggende vraag is of in het bijzonder de benutting van de beschikbare capaciteit van deskundigheid, laboratoriumruimte, aantal keuringsbezoekers, enz. door verdere integratie van beide diensten in overweging moet worden genomen. Zij verwezen in dit verband naar de brief van het College van Directeuren van Keuringsdiensten van Waren.

Deze leden verzochten de Regering haar opvattingen over de vragen en de opmerkingen van genoemd college aan de Kamer kenbaar te maken. In het bijzonder gold dat de bestaande regeling waarbij alle voedingsmiddelen die vlees bevatten als vleeswaren worden beschouwd maar anderzijds kennelijk ook onder het toezicht van de Keuringsdienst voor Waren vallen. Dit leidt tot een dubbele controle op bedrijven en levensmiddelen; het leidt ook tot hogere kosten.

Deze leden konden in beginsel instemmen met de gedachte om in aansluiting met een reorganisatie van de slachthuizen te streven naar een schaalvergroting van de keuringsdiensten. Zij vroegen zich echter af hoe dit zal gaan gebeuren. Er wordt immers mee gerekend dat de slachtstroom zich

nadrukkelijker zal gaan verplaatsen van consumptie- naar productiegebieden. Dat zal ertoe kunnen leiden dat sommige diensten zich moeten uitbreiden, andere daarentegen zullen moeten worden ingekrompen. Maar – en daar was bij deze leden een vraag over gebleven – ook in de consumptiegebieden zal toezicht noodzakelijk blijven op distributiepunten voor en verkooppunten van de vleesdetailverkoop. In hoeverre zal laatstgenoemde eis ertoe leiden dat van een enigszins omvangrijke inkrimping van de diensten in de consumptiecentra zónder omvangrijke slachtcapaciteit moeilijk sprake zal kunnen zijn?

Deze leden hadden er wel begrip voor dat de afschaffing van artikel 8 niet in werking kan treden zonder gelijktijdige invoering van de Rijkskeuring. De vraag is uiteraard in hoeverre er rekening gehouden moet worden met een zekere, misschien vrij langdurige vertraging in de invoering van de rijkskeuring. Deze leden zouden dit zeer ongewenst achten. Is de Regering in staat in haar antwoord een datum of althans een streefdatum te noemen?

De leden van de P.P.R.-fractie vroegen of een doelmatiger gebruik van het keuringsapparaat ten behoeve van vlees en vleeswaren met het beschikbare budget mogelijk is. Naar de mening van de Consumentenbond is het op den duur niet redelijk te verdedigen dat voor uitsluitend de vleeskeuring f 93 mln. en een personeelsbestand van 1100 man beschikbaar is, terwijl de Keuringsdienst van Waren (belast met de keuring van het gehele voedingsmiddelenpakket en een aantal andere taken) het moet stellen met een budget van f 39 mln. en een personeelsbestand van 600 man. Leidt het heffingssysteem van de vleeskeuring niet tot een uitbreiding van het takenpakket van de vleeskeuringsdiensten die gefinancierd moeten worden met geld van het bedrijfsleven en derhalve uiteindelijk van de consument? Daarnaast vroegen deze leden zich af of het wenselijk is dat twee diensten die gescheiden zijn hetzelfde werkterrein betreden. Wat is de mening van de Regering omtrent het voorstel van voornoemde bond het wetsontwerp zo aan te passen dat de vleeskeuringsdiensten overal waar dat nodig is toezicht uitoefenen met uitzondering van die plaatsen waar de Keuringsdiensten van Waren al opereren, te weten detailhandel- en horecavestigingen, zodat voorkomen zou kunnen worden, dat twee keuringsdiensten verschillende normen aanleggen, langs elkaar werken of uit vrees voor competentiegeschillen een keuringsterrein braak laten liggen?

In de memorie van toelichting, op blz. 15, wordt opgemerkt, zo brachten de leden van de S.G.P.-fractie naar voren, dat afschaffing van de nadere keuring, gezien de landelijke betekenis welke de slachtkoering daarmee verkrijgt, beschouwd zou kunnen worden als een stap in de richting van een landelijke organisatie van de vleeskeuring, dat wil zeggen in de richting van een Rijkskeuringsdienst. In dit verband wordt tevens gesteld dat samenwerkingsafspraken met de keuringsdiensten van waren meer dan tot dusver tot stand zullen moeten komen. Stringente algemene taakafbakening tussen beide soorten diensten wordt niet beoogd. Is echter een zeer duidelijke taakafbakening niet een eerste vereiste, zo vroegen de leden van de S.G.P.-fractie. Gezien de reeds jarenlang gevoerde discussie over dit onderwerp in onderling verband kan een beslissing hieromtrent toch niet uitblijven? Kan duplicering van bedrijfsinspecties, retributies en laboratoriumonderzoek niet slechts voorkomen worden door een in details afdalende taakafbakening tussen de terreinen van vleeskeuringsdiensten en van de Keuringsdiensten van Waren?

De leden van de G.P.V.-fractie wezen op de onrust die bij slagers is ontstaan over het voornemen om artikel 1 van de Warenwet zodanig te wijzigen, dat vlees en vleeswaren niet meer van keuring worden uitgezonderd, zoals nu het geval is. Wat is de zin van een dubbele vleeskeuring door respectievelijk de Vleeskeuringsdienst en de Keuringsdienst van Waren? Is het niet beter de controle van vlees en vleeswaren in één hand te houden, en wel in die van de Vleeskeuringsdienst?

Het was de aan het woord zijnde leden niet duidelijk waarom de invoering van een Rijksvleeskeuringsdienst eerst «binnen een periode van vijf jaren zal kunnen worden verwezenlijkt». In de toelichting bij het wetsontwerp (blz. 15) worden de te verwachten overgangs- en daaruit voortvloeiende kostenproblemen als redenen genoemd. Tegelijkertijd wordt echter de mogelijkheid gecreëerd voor incidentele overgangen van (inter-) gemeentelijke vleeskeuringsdiensten naar een provincie. Hoewel deze leden daar op zich zelf geen bezwaar tegen hadden, was hun de zin van deze aparte regeling niet duidelijk. Indien een gemeentelijke vleeskeuringsdienst van deze mogelijkheid gebruik maakt, heeft dit tot gevolg dat binnen enkele jaren tweemaal een overgang zal plaatsvinden, namelijk van gemeente naar provincie en van provincie naar het Rijk. Een en ander kwam genoemde leden nogal omslachtig voor. Doen zich hier geen overgangs- en kostenproblemen voor? Welke belangrijke voordelen rechtvaardigen een dubbele overgang binnen enkele jaren? Het had deze leden verbaasd dat wordt gewezen op de invoering van provincies-nieuwe stijl als motief voor het invoeren van deze aparte mogelijkheid. Gaan de bewindslieden er van uit dat de reorganisatie van het binnenlands bestuur op een zodanig tijdstip zal zijn voltooid dat een dubbele overgang binnen vijf jaar nog tot de reële mogelijkheden zal behoren?

De leden van de G.P.V.-fractie vroegen voorts of alle bij de vleeskeuring betrokkenen positief staan tegenover de invoering van een Rijksvleeskeuringsdienst en of ook nog gezocht is naar andere organisatievormen.

3. Taken der vleeskeuring

Het kwam de leden van de P.v.d.A.-fractie als juist voor, de gevolgen van het vervallen van de nadere keuring – wettelijk geregeld – op te vangen via enige intensivering van het repressieve toezicht bij de verzend- en verwerkingsbedrijven, bij verdere distributieschakels en bij het vervoer, alsmede via een nadere regeling van het vervoer (koelingsmogelijkheden en dergelijke). Zij verwezen hierbij echter nog eens nadrukkelijk naar hun eerder gemaakte opmerkingen betreffende de noodzaak van een zorgvuldige afstemming van de taken van de vleeskeuringsdiensten op de – eveneens aan wijziging toe zijnde – taken van de keuringsdiensten voor waren. Een zorgvuldige aanpak van dat probleem vergt – zo stelden deze leden – een regeling in de wet; naar hun voorlopige inzicht zal niet kunnen worden volstaan met een uitbreiding van de praktijk van de samenwerkingsafspraken. Een meer stringente algemene taakafbakening of een verregaande integratie van de taken van beide soorten diensten verdient naar het oordeel van de leden van de P.v.d.A.-fractie serieuzer overweging. Zij zagen ook risico's verbonden aan de van regeringswege gestelde «reële mogelijkheid van wederzijdse ondersteuning en flexibele taakverdeling volgens summier landelijke regelen», te weten: kansen op inefficiëntie en competentiestrijd.

4. Financiering der vleeskeuring

De keuze voor een landelijk stelsel van keurlonen in combinatie met een systeem van rijksfinanciering werd door de leden van de P.v.d.A.-fractie in beginsel juist geacht. Zo'n aanpak noemden zij ook logisch met het oog op de naar uniformering tenderende structurele wijzigingen in het algemeen. Bij deze leden waren echter wel vragen gerezen met betrekking tot de uitwerking van het uitgangspunt.

In de eerste plaats wensten de hier aan het woord zijnde leden een duidelijk antwoord op de vraag, waarom deze operatie niet gelijktijdig met de afschaffing van artikel 8 wordt doorgevoerd. Huns inziens zou het voor de hand liggen, het stelsel van uniforme keurlonen terstond in te voeren. Verdient het althans – zo wilden zij van de Regering vernemen – geen aanbeveling, de afschaffing van de keuringen ex artikel 8 zowel als de invoering van de uniforme keurlonen op 1 januari van enig jaar te doen plaatsvinden, zulks met name ook ter vermijding van administratieve complicaties?

Voorts hadden de leden van de P.v.d.A.-fractie nu reeds behoefte aan een veel duidelijker omschrijving van begrippen als «aanvaardbare» en «verantwoord geachte kosten». Mede in verband met het in de voorgaande alinea gestelde vreesden zij ernstige kostenverhogende effecten. Een overgangsgeregime, dat veel onzekerheden schept, werkt zo iets in de hand. Bovendien is – zo stelden deze leden, teruggrijpend op hun opmerkingen in paragraaf 2 – te verwachten dat het geleidelijke proces van verdergaande centralisatie op minnelijke basis op grote weerstanden zal stuiten, wanneer daar financiële offers mee gepaard gaan. Aansluitend vroegen deze leden of de afspraak is gemaakt dat de landelijke tarieven onder het prijztoezicht van de Minister van Economische Zaken zullen vallen.

In de derde plaats wensten de leden van de P.v.d.A.-fractie een beter inzicht in het effect van de opnemings van de kosten van het repressieve toezicht in de keurlonen. In dat verband waren bij hen de volgende vragen gerezen: Komt een degelijke operatie niet neer op een verschuiving van kosten van de ene categorie bedrijven naar een andere? Zo ja, kan een dergelijk effect dan als juist en rechtvaardig beoordeeld worden? Wordt met een dergelijke operatie niet slechts in schijn een einde gemaakt aan de in de praktijk slechts begrepen dubbele heffing? Zullen de zeker mogelijke dubblures in het repressieve toezicht als gevolg van onvoldoende onderling afgestemde activiteiten van vleeskeuringsdiensten en keuringsdiensten van waren niet tarieven- en daarmee kostenverhogend werken?

De leden van de fracties van de K.V.P., A.R.P. en C.H.U. hadden begrepen dat er een landelijk stelsel van uniforme keuringstarieven zal worden ingevoerd. Hadden zij het goed begrepen, dan is het de bedoeling dat het in artikel 26 b omschreven tarief niet alleen bedoeld is voor de bestrijding van de kosten van het keuren, doch ook voor de uitoefening van het repressieve toezicht én de kosten van de herstructurering van de vleeskeuringsdiensten.

De aan het woord zijnde leden vonden het niet vanzelfsprekend dat alle aan de herstructurering verbonden kosten op het bedrijfsleven worden afgewenteld. In het bijzonder hadden zij er bezwaar tegen dat de herstructurering van de openbare slachthuizen en de directe kosten van het Rijk op het bedrijfsleven worden afgewenteld. Naar hun mening ligt het meer voor de hand deze kosten grotendeels uit overheidsmiddelen te financieren. Bovendien is de herstructurering een binnenlandse aangelegenheid. Is het dan zo voor de hand liggend die kosten ook op de export van vlees en vleeswaren te laten drukken?

De marges in de export zijn gezien het hoge kostenpeil in Nederland al zodanig smal en de risico's zodanig groot, dat het ergste gevreesd moet worden voor de daarbij betrokken werkgelegenheid. Deze leden zouden een duidelijk standpunt van de bewindslieden op prijs stellen. Achten de bewindslieden overigens de geraamde middelen voldoende om de ontstane kosten op te vangen als de slachtstromen zich belangrijk gaan wijzigen?

De leden van de fracties van K.V.P., A.R.P. en C.H.U. vroegen of ter bereiking van een grotere efficiency en ter stimulering van de genoemde schaalvergroting, niet wordt overwogen een differentiatie in de keuringstarieven aan te brengen. In het bijzonder vroegen deze leden of er niet een benedengrens van een bepaald quantum keuze slachtdieren moet worden vastgesteld om voor keuring in aanmerking te kunnen komen. Op deze wijze zou een ongewenste wildgroei van (te) kleine slachtplaatsen wellicht te voorkomen zijn. Differentiatie in keurlonen zou rationalisatie kunnen bevorderen. Waar de kosten van keuring laag zijn, kan ook een relatief laag keurloon worden vastgesteld. Gaarne vernamen deze leden de mening van de bewindslieden hierover.

De leden van de V.V.D.-fractie achtten de invoering van een uniform systeem van keuringstarieven en de centrale vergoeding van de kosten van de keuringsdiensten in beginsel juist. Maar het is in dit verband wel van belang hoe men zich de financiering van de uitbreiding of inkrimping van de

verschillende diensten voorstelt. Zeer in het bijzonder geldt dit voor de kosten die met opheffing van diensten gemoeid kunnen zijn. Hoe denkt de Regering in dit verband aan zaken als wachtgeldvoorzieningen, sluiting van kantoren en laboratoria? De kosten hiervan kunnen voor bepaalde gemeenten bijzonder groot zijn. Moet uit de memorie van toelichting worden afgeleid dat het Rijk deze kosten slechts voor een gedeelte voor zijn rekening zal nemen? Zo ja, in welke mate? Kunnen gemeenten hierdoor in moeilijkheden komen?

De leden verzochten een duidelijke uiteenzetting over de inzichten van de Regering in de moeilijkheden waarvoor de gemeenten in concreto komen te staan indien de door de Regering gedachte tegemoetkoming slechts van beperkte strekking zou zijn. Is over deze kwestie intensief overleg geweest met het Ministerie van Binnenlandse Zaken?

De kosten van de vleeskeuringsdiensten, zo hadden de leden van de S.G.P.-fractie begrepen, zullen door het Rijk worden vergoed. Door een landelijke verdeling van de totale opbrengst over de diensten kan een oplossing worden gevonden voor een tekort bij de ene keuringsdienst en een overschot bij de andere, zo lazen zij in de memorie van toelichting. Op blz. 16 wordt in dit verband gesproken over «aanvaardbare kosten» en «de daarvoor in aanmerking komende kosten van schaalvergroting», terwijl op blz. 25 gewag wordt gemaakt van «nader te bepalen tijdelijke excessieve kosten van de gedachte geleidelijke herstructurering van de vleeskeuringsdiensten» en van «over de door het Rijk verantwoord geachte» kosten. Met andere woorden: diverse formuleringen bieden het uitvoerend gezag de mogelijkheden tot het aanleggen van beperkingen, zodanig dat de «daarboven uitgaande kosten niet zullen worden vergoed en voor rekening blijven van de betrokken gemeente of provincie zelf.»

De leden van de S.G.P.-fractie wilden van de Regering vernemen hoe zij oordelen over de onder andere door de VNG geuite wens om het Rijk alle financiële consequenties te laten dragen gezien het feit dat zowel het zich wijzigende slachtpatroon als de herstructurering een gevolg zijn van het van rijkswege gevoerde beleid. Dit klemt nog te meer als men bedenkt dat het voornaamste instrument in het bedrijfsbeleid, te weten de heffing van keurlonen, waarmede de kosten van de dienst kunnen worden gedekt, aan de gemeenten zal worden ontnomen! Is het daarom niet billijk dat kosten van wachtgeld en van overtollig geworden personeel, mogelijke kosten van overbodig geworden gebouwen en outillage, kosten voortvloeiende uit lopende verplichtingen van de gemeenten ten opzichte van het bedrijfsleven en mogelijke geactiveerde tekorten van de vleeskeuringsdiensten door het Rijk worden overgenomen?

Het was de leden van de G.P.V.-fractie opgevallen dat bij de rijksfinanciering der vleeskeuring de voorwaarde zal kunnen worden gesteld, dat wel een financiële en administratieve scheiding wordt doorgevoerd, maar niet een organisatorische. Het kwam deze leden voor dat juist een organisatorische scheiding een belangrijke bijdrage zal kunnen leveren aan een ontwikkeling in de door de bewindslieden gewenste richting. Zij zouden het daarom op prijs stellen als nader wordt uiteengezet waarom een dergelijke scheiding niet steeds als voorwaarde kan worden gesteld en welke belemmeringen dit in de weg staan.

De leden van de G.P.V.-fractie hadden er begrip voor dat de bewindslieden niet met het indienen van het wetsontwerp hebben gewacht op het eindresultaat van de werkzaamheden van de Commissie Tarieven Vleeskeuring. Toch zouden zij graag de mening van de indieners willen horen over enkele zaken van algemene aard betreffende de tarieven.

Wat is het commentaar van de bewindslieden op de stelling van het Bedrijfschap voor het Slagersbedrijf, dat voorkomen moet worden dat de tarieven zodanig worden vastgesteld dat ook andere taken dan de keuring mede worden bekostigd? Waarom draagt – zo vroegen deze leden vervolgens –

het Rijk wel voor 50 % bij in de kosten van de Keuringsdienst van Waren, terwijl het bedrijfsleven in de vleessector voor 100 % de kosten van de vleeskeuring moet dragen?

Onderschrijven de ondertekenaars van het wetsontwerp het standpunt van het Bedrijfschap voor het Slagersbedrijf dat de tariefstelling er niet toe mag leiden dat het slachten van de slager in een eigen inrichting onmogelijk wordt gemaakt en dat er daarom, indien mogelijk, gekozen moet worden voor de invoering van één tarief?

5. Ontwikkelingen bij de slachthuizen

Voor zover daarmee geen afbreuk zal worden gedaan aan een adequate dienstverlening, achtten de leden van de P.v.d.A.-fractie een herstructurering van het openbare slachthuiswezen ter verhoging van de efficiëntie zeker gewenst. De wenselijkheid van sanering houdt evenwel – zo stelden deze leden – niet in dat de overheid niet langer een taak zou hebben ter zake. Integendeel: De op dit punt te verwachten herstructurering, het voorspelbare proces van schaalvergroting waarin gemeentelijke abattoirs worden vervangen door een regionaal slachthuis, vraagt naar hun oordeel juist bijzondere aandacht van de overheid. Ongestuurde particuliere initiatieven kunnen tot nóg grotere onevenwichtigheden in het slachtpatroon leiden; betrekkelijk recente ervaringen met zodanige initiatieven bevestigen dit. De «meer normale concurrentie tussen openbare slachthuizen en particuliere slachterijen» die met het door de Regering beoogde, ongestuurde herstructureringsproces zou worden bevorderd, vormt dan ook een weinig hoopgevend perspectief, aldus nog steeds de leden van de P.v.d.A.-fractie. Naar hun oordeel is «ons economisch patroon» niet een zodanig star gegeven en al evenmin in veel opzichten een voorbeeld van perspectiefbiedende ontwikkelingen, dat het als zodanig richtinggevend zou kunnen zijn voor het met betrekking tot de herstructurering te voeren beleid van onthouding aan de kant van de overheid.

De aan het woord zijnde leden ervoeren de volstrekte afwezigheid van enig herstructureringsprogramma als een ernstig tekort in de aanpak van de kant van de Regering. Die zal naar hun schatting neerkomen op hooguit het geven van enige begeleiding aan een overigens ongericht saneringsproces. De uit een tijdelijke heffing gefinancierde overbruggingsregeling zal op veel plaatsen slechts een temporisering van het onafwendbare liquidatieproces betekenen. De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen zich overigens af, of het – gezien het door de bewindslieden beoogde ongestuurde saneringsproces – realistisch is en verantwoord kan worden geacht, uit te gaan van een zo kortstondige overbruggingsperiode.

De twijfel van de hier aan het woord zijnde leden aan de juistheid van de door de bewindslieden gedemonstreerde terughoudendheid was met name ook ingegeven door de omstandigheid dat in vele gevallen een weloverwogen regionalisering van de slachthuisvoorziening noodzakelijk zal blijken te zijn. Gezien de in de praktijk reeds bestaande problemen, kan dit vraagstuk naar hun oordeel niet aan de gemeenten zelf worden overgelaten. Heel vaak zal – in het bijzonder ook door de belanghebbende groeperingen van kwetsbare werknemers en van plotseling geïnteresseerde grossiers – een strijd voor het behoud van de gemeentelijke slachthuisvoorziening worden gevoerd, terwijl een werkelijke oplossing (het behoud van een openbaar slachthuis) alleen op regionale schaal mogelijk is. De ervaringen rond Rotterdam en Delft en «daartussen» vormen een bevestiging van deze problematiek. Terzijde merkten de leden van de P.v.d.A.-fractie op, weinig waardering te kunnen opbrengen voor de rol die recentelijk meermalen wordt gespeeld door de belanghebbende groep van vleesgrossiers: Terwijl men zich in die kringen tot voor kort weinig aan het (voort)bestaan van een openbare slachthuisvoorziening gelegen liet liggen en men maar al te graag «meelifte» met de goedkoopst bereikbare gelegenheid, toont men zich daar thans vrij plotseling uitermate bezorgd en hanteert men zelfs maar al te graag het ar-

gument van behoud van werkgelegenheid als hefboom tot het afdwingen van mogelijkerwijs onhaalbare oplossingen voor de eigen problemen. De aan het woord zijnde leden erkenden daarbij overigens volmondig dat het behoud van een bereikbare openbare slachthuisvoorziening als van zeer groot, ook algemeen belang moet worden beschouwd.

De van de P.v.d.A.-fractie deelden – concluderend – geenszins het optimisme van de Regering met betrekking tot de verkieslijk genoemde vrije ontwikkeling ter zake. Zij waren van oordeel dat de centrale overheid haar verantwoordelijkheid niet op deze lichtvaardige wijze mag ontlopen. Weinig waardering hadden zij voor loze argumenten als die volgens welke men zou mogen verwachten «dat meestentijds van een geleidelijke ontwikkeling sprake zal zijn», «gezien de gegroeide verstrengeling van vele openbare slachthuizen met particuliere bedrijven en gegeven het belang van het voortbestaan van bepaalde slachthuizen voor daarop georiënteerde ondernemingen». De aan het woord zijnde leden vroegen zich overigens af, op grond van welk – statistisch significant – feitenmateriaal dergelijke beweringen kunnen worden gedaan.

Bepaald teleurgesteld waren de leden van de P.v.d.A.-fractie over het feit, dat in de memorie van toelichting slechts in het voorbijgaan aandacht is geschonken aan het probleem van het behoud van werkgelegenheid dat niet «aanmerkelijk» zou zijn, «al zal concentratie van vleeskeuringsdiensten en van slachthuizen hier en daar afvloeiing van personeel kunnen meebrengen». Een zorgvuldige toelichting van deze ene zin over het aspect van de werkgelegenheid zouden de genoemde leden op prijs stellen. Voor wat de gevolgen van de concentratie van de keuringsdiensten betreft moeten de bewindslieden toch over een vrij nauwkeurig inzicht beschikken. Hoewel de aan het woord zijnde leden begrepen dat de terughoudende opstelling van de bewindslieden met betrekking tot de herstructurering van het slachthuiswezen ook weinig inzicht toelaat in de gevolgen voor de werkgelegenheid in die sector, wensten zij ook daarover nader geïnformeerd te worden.

Ronduit bevreemd hadden de leden van de P.v.d.A.-fractie kennis genomen van de mededeling dat voor investeringssubsidies onder bepaalde voorwaarden een beroep zal kunnen worden gedaan op een subsidieregeling van het Europese oriëntatie- en garantiefonds voor de landbouw. Voorwaarden – zo stelden zij – veronderstellen criteria die zinvol zijn uit een oogpunt van herstructurering. Gaarne zouden zij vernemen, welke die criteria zijn en welke hoofdlijnen van een kennelijk impliciet gevoerd herstructureringsbeleid zich aan de hand daarvan laten schetsen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren voorts van mening dat de vraag welke overheid in de toekomst voor voldoende en effectieve noodslachtplaatsen dient te zorgen, niet afdoende wordt beantwoord. Welk standpunt – zo vroegen zij – nemen de bewindslieden ter zake in en wat is hun mening over de financiering van zulke voorzieningen, die thans veelal in een financieel sluitende opzet van een slachthuis/keuringsdienst-combinatie zijn ondergebracht? Genoemde leden vroegen zich af of het geen aanbeveling zou verdienen, met een plan hiervoor te komen, aan de hand waarvan – afhankelijk van de financiële consequenties – via het gemeentefonds uitkeringen zouden kunnen worden verstrekt. Zouden zulke slachtplaatsen eveneens te gebruiken zijn om op een ethisch meer verantwoorde wijze tegemoet te komen aan de toenemende behoefte aan rituele slachtingen?

Achten – zo vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie – de bewindslieden het wenselijk om voor noodslachtplaatsen ook een uniforme landelijke tarievenstructuur te ontwerpen?

In dit verband vroegen de aan het woord zijnde leden ook naar de visie van de Regering op de opbergplaatsen voor kadavers, op de organisatie van de afvoer van kadavers en op de financiering van deze zaken in de toekomst.

Gezien binnen het raam van de door de Regering voorgestane vrije ontwikkelingen in het slachthuiswezen, konden de leden van de P.v.d.A.-fractie begrip opbrengen voor de wijziging van artikel 26. Zij vroegen zich echter wel af, hoe dit voorstel moet worden verstaan tegen de achter-

grond van het eveneens gehouden pleidooi voor schaalvergroting in verband met de herstructurering. Draagt – zo vroegen deze leden – de voorgestelde wijziging van genoemd artikel niet aanzienlijk bij tot een vergroting van het maatschappelijk risico van verlies van investeringen?

Ten aanzien van de noodslachtplaatsen wilden de leden van de fracties van de K.V.P., A.R.P. en C.H.U. erop aandringen ervoor zorg te dragen dat een goede spreiding verzekerd is terwijl er een waterdichte controle behoort te zijn op het af te zetten vlees.

Op bladzijde 18 van de memorie van toelichting wordt meegedeeld dat ten aanzien van de herstructurering der slachthuizen een programmering vanwege de centrale overheid niet in het voornemen ligt. Dit achtten de aan het woord zijnde leden gezien het standpunt van de Regering en de voorkeur voor particuliere bedrijven alleszins begrijpelijk. Toch zal er enige begeleiding zeker noodzakelijk zijn om lacunes te voorkomen. Hebben de bewindslieden reeds nagedacht over de vraag welke instanties hiertoe het meest aangewezen zijn?

De leden vroegen of er na de verdwijning van de openbare slachthuizen geen problemen kunnen ontstaan wanneer ten gevolge van calamiteiten terstond grote aantallen verplichte slachtingen moeten worden uitgevoerd of wanneer rituele slachtingen moeten worden uitgevoerd.

De leden van de V.V.D.-fractie waren met de Regering van mening dat de exploitatie van een slachthuis niet in de eerste plaats een taak van de overheid dient te zijn. Zij gingen er echter van uit dat een goede vleesvoorziening gewaarborgd dient te zijn en dat bij in gebreke blijven of in de onmogelijkheid verkeren van particulieren om een slachthuis te exploiteren, de overheid een taak behoudt. Het feit dat verscheidene slachthuizen met verlies werken en dat deze verliezen tot op heden doorgaans uit de invoerkeurlonen worden gedekt, zal bepaalde gemeenten voor grote moeilijkheden stellen indien de genoemde financieringsbron komt te vervallen.

De Regering verklaart daar oog voor te hebben en heeft daartoe een regeling voorgesteld. De allesbeheersende vraag is evenwel, in hoeverre deze regeling toereikend zal zijn om gemeenten voor ernstige financiële moeilijkheden te behoeden. In aansluiting hierop merkten deze leden op dat in de gevallen waarin sprake is van exploitatieoverschotten of daar waar bijzondere regelingen met plaatselijke ondernemingen zijn getroffen, de daaruit voortvloeiende revenuen deel uitmaken van de dekking van de gemeentebegroting. Ook hierdoor kunnen nog eens bijzondere moeilijkheden optreden. Zij herinnerden in dit verband ook aan contractuele verplichtingen die gemeenten tegenover het bedrijfsleven hebben aangegaan en aan het feit dat exploitatieverliezen van vleeskeuringsdiensten geactiveerd moesten worden, dat wil zeggen naar toekomstige begrotingsjaren zijn overgeboekt.

Deze leden zijn voorts van mening dat een te treffen financiële overgangsregeling niet ertoe mag strekken dat gemeenten, die een efficiënt beheer van hun slachthuis hebben gevoerd, er minder gunstig van af komen, dan die welke zulks in mindere mate hebben gedaan. Zij verwezen hierbij naar het advies van de raad voor de gemeentefinanciën van 10 januari 1977.

Ook in het geval van liquidatie van openbare slachthuizen rijzen vragen over de financiële gevolgen van de afvloeiing van personeel dat niet binnen de gemeentelijke dienst kan worden geplaatst. Hetzelfde geldt voor de verliezen op gebouwen en installaties. Deze leden zouden in dit verband gaarne commentaar willen vernemen op de over deze kwestie door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, gedeputeerde staten van Gelderland, verscheidene afzonderlijke gemeenten en de voedingsbonden ingebrachte bedenkingen.

Deze leden zouden ook het standpunt van de Regering willen vernemen over de voorziening met noodslachtplaatsen. Deze leden waren van mening dat het beschikbaar zijn van voldoende noodslachtplaatsen een gebiedende eis is, zowel in het belang van de eigenaren van vee als met het oog op de hygiëne. Zij wezen in dit verband ook op het gevaar van een mogelijke toename van het clandestiene slachten. Wil de Regering duidelijk aangeven

hoe zij zich de organisatie van de noodslachtplaatsen en vooral ook de financiering ervan voorstelt.

Deze leden hadden ook gelezen dat de bereidheid om gelegenheid te bieden ritueel te slachten op de particuliere slachthuizen niet groot is. Hoe kan hierin blijvend worden voorzien?

Voorts wilden deze leden gaarne vernemen of de Regering er ook in de nieuwe situatie vanuit gaat, dat de directie van de keuringsdiensten en de openbare slachthuizen door dezelfde personen kan worden gevoerd.

De ontwikkeling waarin de slaggers hun vlees van grossiers betrekken heeft een grote vlucht genomen. Het bestaande systeem voorziet in een veelzijdig aanbod van soorten en kwaliteiten, het houdt ook een gezonde concurrentie in stand. Deze leden stellen derhalve prijs op het behoud van dit systeem; zij wensten niet een afhankelijkheid van de slaggers van een klein aantal grote slachtbedrijven. Nu zijn de grossiers veelal op of bij de openbare slachthuizen gevestigd. Moet bij liquidatie van deze slachthuizen niet worden gevreesd dat de distribuerende taken in de knel komen? Hoe stelt de Regering zich deze ontwikkeling voor?

De gedachte om ook uit verder afgelegen distributiecentra voordeliger – bijvoorbeeld met grote auto's! – de slagerijen te bedienen achten in het bijzonder de gemeentebesturen reeds om verkeerstechnische redenen ongewenst, zo niet onmogelijk.

Onderschrijft de Regering de mening dat in elk geval in de stedelijke agglomeraties distributiecentra en vestigingsplaatsen van grossiers noodzakelijk zullen blijven?

Te verwachten is dat in bepaalde streken van het land een overcapaciteit aan slachthuisaccommodatie zal leiden tot exploitatietekorten die de gemeenten zullen noodzaken tot herstructurering van het slachthuiswezen over te gaan. Ziet de Regering daarbij voor haar zelf of voor de provincies een regulerende taak, ten einde als resultaat van deze herstructurering een optimale spreiding van de slachthuizen over het land te verkrijgen?

Van verschillende zijden is er op aangedrongen de kosten ingevolge de speciale heffing ten behoeve van de herstructurering van de slachthuizen niet op het voor export bestemd vlees te laten drukken omdat dit de economische positie van de vleesexport te nadelig zou beïnvloeden. De leden van de V.V.D.-fractie vroegen de Regering haar mening over dit voorstel kenbaar te maken.

De leden van de C.P.N.-fractie waren van mening dat de voorgestelde wetswijziging niet de aanleiding mag zijn voor een grootscheepse liquidatie van de openbare slachthuizen in Nederland. Als uitgangspunt zou gehanteerd moeten worden het behoud van arbeidsplaatsen bij de openbare slachthuizen, het tot stand brengen van een redelijke spreiding van slachthuizen over Nederland en het voorkomen van monopoliesituaties. Zou liquidatie van openbare slachthuizen niet kunnen leiden tot een ongewenste monopolievorming waarbij de belangen van de consument in het gedrang komen? De aan het woord zijnde leden wilden de mening van de Regering over deze mogelijke ontwikkeling vernemen.

Welke gevolgen zou een dergelijke liquidatie voor de werkgelegenheid in ons land hebben? Zou dit niet kunnen leiden tot een plotselinge vermindering van de slachtcapaciteit?

De argumentatie van de Regering dat de particuliere slachtinrichting beter in ons economisch patroon past dan het openbare slachthuis sprak de leden van de C.P.N.-fractie niet aan. Kunnen de bewindslieden dit nader toelichten?

De bewindslieden onderstrepen de grote betekenis die de gemeentelijke slachthuizen vele decennia lang hebben gehad voor onze vleeshygiëne en vleesvoorziening. Waarom is deze betekenis verminderd? Wat is het oordeel van de bewindslieden over de betekenis die door de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde aan de openbare slachthuizen gehecht wordt?

De aan het woord zijnde leden vroegen of het niet voor de hand ligt om de kosten die de wetswijziging met zich mee brengt geheel voor rekening van

het Rijk te laten komen. Zijn de bewindslieden niet van mening dat voorkomen zou moeten worden dat gemeenten als gevolg van de operatie met grote tekorten zouden komen te zitten? De keuze die de bewindslieden menen te moeten maken voor het tweede alternatief van de Commissie Herstructurering Openbare slachthuizen heeft niet de instemming van de leden van de C.P.N.-fractie. Beter zou het naar hun mening zijn alle opbrengsten uit de nadere heffing voor de betrokken gemeenten te compenseren. Het leek hen nodig voor de betrokken gemeenten hier duidelijke waarborgen over te verschaffen.

Ook de leden van de P.P.R.-fractie vroegen naar een nadere beschouwing over de inkomsten van gemeenten, nu door opheffing van de nadere keuringen aan niet onbelangrijke bron van inkomsten aan de gemeenten wordt onttrokken.

Over de voorkeur van de ondertekenaars van het wetsontwerp voor het tweede alternatief inzake een overbruggingsregeling van de Commissie Herstructurering Openbare Slachthuizen maakten de leden van de S.G.P.-fractie de volgende opmerkingen.

Betekent compensatie overeenkomstig het eerste alternatief niet een regeling waarvan elke gemeente de consequentie vooraf kan overzien, zodat op grond daarvan elke gemeente op een meer verantwoorde wijze beslissingen kan nemen over het al dan niet voortzetten van het slachtbedrijf? Houdt de keuze voor het tweede alternatief niet in dat de uiteindelijke compensatie wordt bepaald op grond van handelingen en besluiten, die na het van kracht worden van de regeling plaatsvinden c.q. worden genomen? Kan dit niet leiden tot grote onbillijkheden ten aanzien van die gemeenten die reeds beleidsbeslissingen hebben genomen? Waarom worden de openbare slachthuizen, die in samenwerking met het bedrijfsleven worden geëxploiteerd van een overbruggingsuitkering worden uitgesloten? De bijdrageregeling is eveneens niet van toepassing op noodslachtplaatsen. Zal de afschaffing van de nadere keuring en het daarmee gepaard gaande herstructureringsproces dan geen gevolgen hebben voor de noodslachtplaatsen? Hoe kan worden gegarandeerd dat er voldoende gelegenheden zullen blijven om gespreid over het land en op niet te grote onderlinge afstand noodslachtingen te kunnen doen plaatsvinden, gelet op de omstandigheid dat de exploitatie van een noodslachtplaats niet kostendekkend kan zijn? Welke organisatorische vorm heeft men hiervoor op het oog en hoe zullen de kosten moeten worden gedekt?

In de memorie van toelichting wordt ten aanzien van de herstructurering van de slachthuizen opgemerkt, dat een programmering vanwege de centrale overheid niet in het voornemen ligt. Naar de mening van de leden van de fractie van de S.G.P. zou er zo spoedig mogelijk een permanente begeleidingscommissie moeten komen. In hoeverre is het juist om een begeleidingscommissie pas in te stellen wanneer zich problemen voordoen? Verdient het geen overweging om als aanvulling op het rapport van de Commissie Herstructurering Openbare Slachthuizen een overzicht samen te stellen van de thans bestaande gemeentelijke openbare slachthuizen? Het Bedrijfschap voor het slagersbedrijf wijst in dit verband op de volgende gegevens die dit overzicht tenminste zou moeten bevatten:

- Waar zijn de vestigingsplaatsen
- Welke slachtingen vinden er plaats en hoeveel
- Wat is de huidige technische capaciteit
- Hoeveel particuliere bedrijven maken gebruik van het slachthuis
- Wat is de huidige personeelsbezetting, onderverdeeld naar de volgende categorieën:
 - a. Gemeentelijk personeel.
 - b. In dienst bij particuliere bedrijven werkzaam op het slachthuis.
 - c. Personeel in dienst van een stichting of maatschap.

De leden van de S.G.P.-fractie wilden graag de mening van de Regering over het bovenstaande vernemen.

De leden van de G.P.V.-fractie wezen op de positie van de zelf nog in het openbaar slachthuis slachtende slager. Zij wezen erop dat hem bij liquidatie of overname van het openbaar slachthuis de mogelijkheid ontnomen kan worden om te slachten. Vinden de bewindslieden dat de bestaande rechten op dit punt gehandhaafd dienen te blijven, en zo ja, op welke wijze dient dit dan te geschieden?

Voor de opmerkingen van de leden van de G.P.V.-fractie over noodslachtplaatsen moge worden verwezen naar hetgeen zij in dit verslag onder artikel 5 naar voren brengen.

6. Afschaffing van de nadere keuring op grond van artikel 50

De leden van de G.P.V.-fractie hadden er begrip voor dat ook de nadere keuring op grond van artikel 50 wordt afgeschaft. Betekent dit – zo vroegen zij – dat er van wordt uitgegaan dat ook in de toekomst de aan exportvlees te stellen eisen hoger zullen zijn dan die, welke worden gesteld aan voor het binnenland bestemd vlees? Waarop baseren de bewindslieden deze verwachting en wat is overigens de reden dat aan voor het binneland bestemd vlees lagere kwaliteitseisen wordt gesteld dan aan exportvlees?

7. Gevolgen voor de consument, het bedrijfsleven en de overheid

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren van mening dat onvoldoende duidelijk is gemaakt, welke gevolgen aanneming van het onderhavige wetsontwerp zal hebben voor de positie van de betrokken gemeenten. Op grond van de verstrekte informatie valt met name nog niet te voorzien, hoe de financiële wijzigingen zullen uitpakken. Voorzover die gemeenten een eigen slachthuis hebben, zal het toekomstig gebruik ervan in meer of minder sterke mate beïnvloed worden door verschuivingen in het landelijk slachtpatroon, terwijl het vervallen van de keuringen ex artikel 8 een zekere leegloop zal betekenen. Waarom worden – zo vroegen zij – veranderingen in het slachtpatroon niet in de voorgestelde regeling verdisconteerd? Met name in het westen van het land zullen, naar verwachting, als gevolg daarvan moeilijkheden ontstaan.

De aan het woord zijnde leden vroegen voorts, waarom de voorgestelde maatregelen niet eveneens betrekking zullen hebben op openbare slachthuizen die in samenwerking met derden worden geëxploiteerd.

Beginselen van recht maken het naar het oordeel van de leden van de P.v.d.A.-fractie noodzakelijk, ontstane schade naar redelijkheid te vergoeden, waar de wetgever oorzaak is. Zij achtten het zeer wel mogelijk dat gemeenten de artikel 12-status verkrijgen als gevolg van de nadelige saldi op hun slachthuisexploitatie, die uitvloeisel zijn van de voorgestelde wetswijziging. Dit is voor deze leden moeilijk aanvaardbaar. Willen de bewindslieden nagaan – zo vroegen zij –, op welke wijze de financiële consequenties van veranderingen in het slachtpatroon kunnen worden beperkt ten behoeve van die gemeenten die daarvan grote nadelen ondervinden?

De leden van de fracties van de K.V.P., A.R.P. en C.H.U. verklaarden zeker te beseffen dat de voorgestelde wetswijziging ook problemen met zich zal meebrengen. Met de bewindslieden strekte hun zorg zich uit over de gevolgen van de afschaffing van de artikelen 8 en 50 voor de verschuiving of vermindering van de werkgelegenheid en de financiële problemen welke er voor een aantal gemeenten, zij het tijdelijk uit kunnen voortvloeien.

Leden van enkele andere fracties hadden over de in deze paragraaf genoemde aangelegenheden reeds in paragraaf 5 opmerkingen gemaakt.

8. Artikelen

Artikel 5

De leden van de G.P.V.-fractie vroegen waarom in het tweede lid van artikel 5 geen bepaling is opgenomen omtrent zieke of van ziekte verdachte die-

ren. Wat zal in de toekomst overigens de status zijn van de noodslachtplaatsen: moeten zij door de (gemeentelijke) overheid of door het bedrijfsleven worden beheerd? Zullen de noodslachtplaatsen uitsluitend mogen worden gebruikt voor noodslachtelingen of wordt de mogelijkheid open gehouden voor het gewone slachten?

Genoemde leden wezen er voorts op dat als de keuze van de noodslachtplaats wordt vrijgelaten er op sommige plaatsen een concentratie van vrijbankvlees zal kunnen ontstaan. Achten de bewindslieden dit een gewenste ontwikkeling of zijn zij voornemens op dit punt in een algemene maatregel van bestuur ex artikel 5, tweede lid, restrictieve bepalingen op te nemen?

Artikel 9

De leden van de fracties van de K.V.P., A.R.P. en C.H.U. vroegen of het ook vermelden van de datum in lid 1 niet noodzakelijk is. Zou hier ook geen ruimte gelaten dienen te worden voor voorwaarden die mogelijk in verband met het vervoer zouden moeten worden gesteld?

De leden van de P.P.R.-fractie vroegen of het niet wenselijk is ten aanzien van artikel 9, derde lid een gewichtsgrens op te nemen. Met name de zinsnede «kennelijk bestemd is voor huishoudelijk gebruik» laat, naar de mening van deze leden, te veel ruimte over en zij vroegen zich af hoe daarop controle kan worden uitgeoefend.

Voor de controle van het andere vervoer, zoals geregeld in artikel 9, eerste lid, kan het vermelden van de datum niet worden gemist, zo betoogden deze leden, terwijl de formulering van dit lid aanmerkelijk zou worden verbeterd, indien ruimte wordt gelaten voor eventuele toekomstige voorwaarden, die mogelijk in verband met het vervoer zouden moeten worden gesteld.

Ook de leden van de S.G.P.-fractie vroegen of in lid 3 van artikel 9 niet een gewichtsgrens moet worden opgenomen.

De leden van de G.P.V.-fractie vroegen evenals de leden van de S.G.P.-fractie of het geen aanbeveling verdient in het eerste lid van artikel 9 de eis op te nemen dat in de, het vlees vergezellende, bescheiden ook de datum van verzending wordt vermeld. Is de stelling van het Bedrijfschap voor het Slagersbedrijf juist, zo vroegen de leden van de G.P.V.-fractie, dat artikel 9 voor de zelfslachtende slager niet uitvoerbaar is in het geval dat hij zijn vlees niet in zijn geheel maar partieel vanuit de koelcel van het slachthuis naar zijn bedrijf wenst te vervoeren?

Artikel 18

De leden van de G.P.V.-fractie stemden in met de eis dat voor het vlees gekoeld vervoer wordt voorgeschreven. Zij vroegen echter of het geen aanbeveling verdient op deze regel een uitzondering te maken voor het vervoer over korte afstand of binnen korte tijd.

Artikel 19

De leden van de fracties van de K.V.P., A.R.P. en C.H.U. stelden voor artikel 19 als volgt te wijzigen:

In het eerste lid wordt na «slachterijen» ingevoegd: «uitsnijderijen» en achter «vleeswarenfabrieken»: «diervoederfabrieken, welke vlees verwerken, smelterijen van dierlijk vet»; in plaats van «bewaarplaatsen van vlees» wordt gelezen: «bewaarplaatsen, ingericht voor het bewaren van vlees in hoeveelheden groter dan 100 kg.» (elders in dit verslag hadden de leden van de P.v.d.A.-fractie reeds een soortgelijk voorstel gedaan); in plaats van «andere inrichtingen bestemd tot of gebruikt voor het bewerken of verduurzamen van vlees of het bereiden of bewerken van vleeswaren» wordt gelezen: «andere inrichtingen, uitsluitend of hoofdzakelijk bestemd tot of gebruikt voor het bewerken, voorverpakken of verduurzamen van vlees of het bereiden, bewerken of voorverpakken van vleeswaren».

Ter toelichting van hun voorstel brachten zij het navolgende naar voren: Diervoederfabrieken, waar uitsluitend plantaardig materiaal wordt verwerkt (bijvoorbeeld zangzaadfabrieken) horen in dit artikel niet thuis, evenmin als smelterijen, waarin uitsluitend plantaardig vet wordt gesmolten.

Het is nodig een grens te stellen, waar gesproken kan worden van een «bewaarplaats»; er is in dit verband wel gewerkt met het getal van 5 kg zulks naar aanleiding van het getal, genoemd in het vigerende artikel 9, doch deze verbinding is volslagen willekeurig.

Het getal van 100 kg wordt voorgesteld, daar dit ongeveer de hoeveelheid vlees is, die een middelgroot ziekenhuis voor twee dagen nodig heeft.

In dit voorstel zijn de inrichtingen duidelijk beperkt tot die, welke typisch vleesverwerkende bedrijven zijn, zodat keukens van horecabedrijven, ziekenhuizen, bejaardentehuizen e.d. er buiten vallen.

Hierdoor wordt onnodige duplicering van wetgeving en toezicht vermeden, daar dergelijke inrichtingen, waar de bewerking van vlees slechts een onderdeel van de bereiding van maaltijden is, reeds onder de vigeur van de Warenwet vallen.

Artikel 31

Naar aanleiding van lid 2 van artikel 31 vroegen de leden van de fracties van de K.V.P., A.R.P., C.H.U. en S.G.P. of het niet gewenst is een bepaling op te nemen waardoor vermeden wordt dat in een gegeven situatie van twee zijden, nl. enerzijds door het gemeentebestuur en anderzijds door de centrale overheid bindend opdracht aan één ambtenaar worden gegeven.

Artikel 31a en b

De leden van de fracties van de K.V.P., A.R.P., C.H.U. en S.G.P. vroegen of het niet noodzakelijk is de inhoud van het toezicht van de onder artikel 31 a en b genoemde ambtenaren nader te omschrijven, om overlappingen te voorkomen in de uitoefening van de respectieve functies?

Omdat in de aanhef van het artikel wordt gesproken van «ieder van hen binnen zijn ambtsgebied» zou verwarring kunnen ontstaan, in die zin dat de toezichthoudende taken van dierenartsen en keurmeesters van de keuringsdienst ook mede zijn opgedragen aan de ambtenaren van het staats-toezicht op de volksgezondheid?

Met betrekking tot artikel 31b, lid 4 wilden de leden van de fracties van de K.V.P., A.R.P. en C.H.U. van de bewindslieden vernemen wat zij verstaan onder «bij vlees en vleeswaren in belangrijke mate betrokken bedrijfslichamen»?

Is het de bedoeling dat de vakorganisaties rechtstreeks of via de publiekrechtelijke organisaties in de adviescommissies worden betrokken?

Zij vroegen dit omdat ook een of meer organisaties van consumenten en van dierenartsen in de adviescommissie zullen worden betrokken.

In dit verband verwezen de aan het woord zijnde leden naar hetgeen zij ten aanzien van artikel 19 hadden voorgesteld.

Artikel 31 f

De leden van de fracties van de K.V.P., A.R.P. en C.H.U. vroegen of overtreding van dit artikel als een economisch delict zal worden beschouwd, hetgeen zij overigens wenselijk achtten.

De voorzitter van de commissie,
Tuijnman

De griffier van de commissie,
De Gou